

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
Тарих факультеті
Археология, этнология және музеология кафедрасы

**«Қолданбалы этнология» пәні бойынша қорытынды емтихан
бағдарламасы және әдістемелік ұсыныстары**

«6В02211-Этнология және антропология» білім беру бағдарламасы

Алматы 2024 жыл

Құрастырушы:

Картаева Т.Е., Археология, этнология және музеология
кафедрасының профессоры, т.ғ.к.

(дайындалған - А.Ж.Т., лауазымы, дәрежесі және
атағы)

«Қолданбалы этнология» пәні бойынша қорытынды емтихан жүргізу
бағдарламасы және әдістемелік ұсыныстары кафедра мәжілісінде қаралып, ұсынылды
«___» _____ 2024 ж., хаттама

Кіріспе

Студенттер «Қолданбалы этнология» пәні бойынша емтиханды жазбаша-офлайн форматта тапсырады.

Бағдарлама «Универ» жүйесіне жүктелді.

I. Қорытынды емтихан бағдарламасын өткізу тәртібі:

1. Емтихан жазбаша түрінде өткізіледі.
2. Емтиханның өтуін қадағалу бақылау камералар, оқытушылардың кезекшілігі арқылы жүзеге асады.
3. Емтихан сұрақтары «Универ» жүйесіне үш блокқа бөлу арқылы енгізіледі.

II. Қорытынды емтихан бағдарламасының регламенті:

1. Емтихан кесте бойынша өткізіледі.
2. Емтихан тапсыру ережесіне сай, студент емтиханға 30 минут қалғанда аудиторияда болуы керек.
3. Емтихан қабылдау ұзақтығы 2 сағат.

III. Қорытынды емтихан бағдарламасының ережелері:

1. Емтихан барысында студент ұялы телефон, оқулықтар, дәптер, құлаққап және т.б. бөгде заттарды ұстауға, өзімен бірге алып кіруге тыйым салынады. Сонымен қатар басқа студенттермен сөйлесуге, артық қимыл жасауға, артына қарауға болмайды. Емтихан барысын бейне бақылау арқылы мониторинг тобы бақылап отырады. Аталған ережелерді бұзу фактісі анықталса, студент емтиханнан шығарылады.

IV. Қорытынды емтихан бағдарламасының нәтижелері:

1. Студенттердің жазбаша жұмыстарын пән оқытушысы тексеріп, баллдарды «Универ» жүйесіне енгізеді.
2. Оқытушы барлық студенттердің баллдарын мұқият тексеріп, емтихан тізімдемесін «Универ» жүйесінде сақтайды.
3. «Универ» жүйесіндегі қорытынды тізімдемеге студенттердің баллдары 48 сағаттың ішінде қойылуы тиіс.
4. Емтихан нәтижелері бақылау камералардың нәтижелері негізінде қайта қаралуы мүмкін.
5. Егер студент емтихан тапсыру ережесін бұзса, студенттің емтихан нәтижелері жойылады.

Қорытынды емтихан 15 аптада алған білімнің нәтежиесі ретінде жазбаша түрде жүргізіледі. Төмендегі тақырыптар бойынша тапсырмалар беріледі:

1. Қолданбалы этнология ғылымының зерттеу бағыттары.
2. Аймақтық этнографиялық ескерткіштер.
3. Киіз үй – этнографиялық ескерткіш ретінде.
4. Қыстық және тұрақты баспаналар – этнографиялық ескерткіш ретінде.
5. Мерзімдік қоныстарды иемдену, ұйымдастыру, зерттелуі.
6. Мерзімдік қоныстарға көшіп-қону, көш жолдары, қатынас жолдары.
7. Қазақ қорымдары, құлпытастар – этноархеологиялық ескерткіш ретінде. Құлпытастардың зерттелуі.
8. Қазақ жеріндегі эпиграфикалық мұралар – этноархеологиялық ескерткіш ретінде. Жазу ескерткіштерінің зерттелуі.
9. Қазақ жеріндегі сәулеттік ескерткіштер, түрлері.
10. Қазақтың дәстүрлі шаруашылығының зерттелуі, қазіргі кезеңдегі дамуы.
11. Рухани мұралар – этнографиялық ескерткіш ретінде.
12. Далалық мешіт-медреселер – этноархеологиялық, этнографиялық ескерткіш ретінде.
13. Керуен жолдары, бағыттары, қазақ кезеңіндегі этноэкономика.
14. Құдықтар, шығыр түрлері – этноархеологиялық ескерткіш ретінде: зерттелуі, қорғалуы.
15. Этноботаника, этногеография, этноэкология бағыттарының дамуы.

Емтихан тапсыру кезінде студенттер қабілетті болуы тиіс:

- Этнографиялық ескерткіштерді зерттеуде мерзімін анықтайтын пәнаралық құралдарды қолдана білуді талдау;
- Этнографиялық ескерткіштерді кезеңдеу мен мерзімдеуге қатысты түйінді дискуссиялық мәселелерді талдауға қабілеттілігін көрсету;
- Қазақстан қолданбалы этнологиясы ғылымының даму кезеңін саралау;
- Қазақстандағы аймақтық этнография ерекшеліктерін таралу аймағына қарай саралай алу.

Әдебиеттер тізімі

Еуразиядағы түрік мұрасы YI-YIII ғғ. Тюркское наследие Евразии VI – VIII вв. – Астана, 2012.

Бірегей қолжазбалар мен басылымдар. Ғылыми каталог. ҚР Мемлекеттік Орталық Музейі коллекциясы. - Алматы, Өнер, 2011.

Қазақтың этнографиялық категориялар, ұғымдар мен атауларының дәстүрлі жүйесі. ҚРМОМ энциклопедиясы. 5 томдық. Ғылыми редактор Нұрсан Әлімбаев. – Алматы: Алем Даму Интеграция, 2017. – 845 б.

Қазақтың әдет-ғұрыптары мен салт-дәстүрлері: өткендегісі және бүгінгісі. – Алматы: Ғылым, 2001.

Қазақ халқының дәстүрлері мен әдет-ғұрыптары. 1-том. Біртұтастығы және ерекшелігі / Құрастырған С.Әжіғали. – Алматы: «Арыс» баспасы, 2005. – 328 б.; 2-том. Дүниеге келгеннен озғанға дейін (отбасылық әдет-ғұрыптар ертеректегі авторлардың еңбектері бойынша. – Алматы: «Арыс» баспасы. 2006. – 416 б.

Терекбаева Ж. Дәстүрлі шаруашылықтағы көлік коммуникациясы (этноархеологиялық зерттеу). – Алматы: Арыс баспасы, 2023. 187 б.

Сала Ренато, Деом Жан-Марк, Османәлі Б.Б., Құсманғазинев Ә., Картаева Т., Терекбаева Ж., Бейсеғулова А., Баудиярова Қ., Сапатаев С., Есенаманова А. «Қазақстан шөлдеріндегі егіншілік-мал шаруашылығы қоғамдарының арасындағы ежелгі жерді пайдаланудың орнықтылығы». – Алматы: Арыс баспасы, 2023. 302 б.

Картаева Т., Бейсеғулова А. Этнологиялық танымдар сөздігі. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. 108 б.

Қарамендина М. Қазақ халқының таңбалары мен ұрандары. – Алматы, Арыс, 2021.

**«B02211-Этнология және антропология» білім беру бағдарламасы бойынша
«Қолданбалы этнология» пәнінен емтихан қабылдау нұсқаулығы**

Критерий/ балл	ДЕСКРИПТОРЛАР				
	«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық »	«Қанағаттанарлықсыз»	
	90–100% (27-30 балл)	70–89% (21-26 балл)	50–69% (15-20 балл)	25–49% (8-14 балл)	0–24% (0-7 балл)
Курстың теориясы мен тұжырымда масын білу және түсіну	"Өте жақсы" деген баға қолданбалы этнология салаларының ерекшелігін саралап, аудиторияда өткен сабақты толық меңгеріп, терең ғылыми тұжырым жасап, үш сұрақтың толық жауап жазу.	"Жақсы" деген баға барлық жауап толық, бірақ кейбір мәселелер қамтылмаған, Қолданбалы этнологиядағы өзекті мәселелер ерекшелігі көрсетілмеген, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінде қате жіберілген. Жауапта стилистикалық қателіктердің болуы, терминдердің дұрыс қолданылмауы мүмкін.	"Қанағаттанарлық" деген баға билетте ұсынылған сұрақтардың толық емес жариялануын ерекшеліктерді, үстіртін дәлелдейді, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінің бұзылуына жол береді, сұрақтардың мазмұнын ашпайды.	Қойылған сұрақтарға дұрыс жауап жазбай, қате дәлелдеу, дұрыс емес қорытынды жасау.	Негізгі ұғымдарды , теорияларды білмеу. Қорытынды бақылау
Таңдалған әдістеме мен технологияны нақты практикалық тапсырмаларға қолдану	Қолданбалы этнологияға қатысты сұрақтарды толық орындау, қойылған сұрақтардың мазмұнын ашу, курстың практикалық мәселелерін шешу.	Оқу тапсырмасын ішінара орындау, курстың практикалық міндеттерін толық аша алмау, ғылыми тұжырымдарды дұрыс жеткізе алмау.	Негізгі дереккөздерге тиісті және орынды сілтемелер беріледі. Ұсынымдар маңыздылау емес, мұқият талдауға негізделмеген және таяз. Дәлелдер үстіртін қолданылады.	Тапсырманы шешудің ұтымсыз әдісі қолданылған, сұрақтар жалпылама жазылған, зерттеулерді аз немесе мүлдем қолданбаған, нормадан асатын қателіктер мен кемшіліктер бар.	Сұрақпен жауаптың мазмұны сәйкес келмейді. Практикалық ұсынымдар мүлдем жоқ немесе өте төмен сапада. Қорытынды бақылау жүргізу қағидалары

					н бұзу.
Тандалған әдістеменің ұсынылған практикалық тапсырмаға қолданылуын бағалау және талдау, алынған нәтиженің негіздемесі	Оқу тапсырмасын толық орындап, қойылған сұраққа жан-жақты, дәлелді жауап беру, курстың практикалық мәселелерін шешу. Қолданбалы этнология бағытындағы терминдерді қолдану, ғылыми тұжырымдар жасау.	Тұжырымдамалық материалды пайдалануда 3-4 дәлсіздікке, жалпылау мен тұжырымдардағы кішігірім қателіктерге жол беріледі, бұл тапсырманың жалпы деңгейіне әсер етпейді.	Негізделген ғылыми ережелердің қолданылуы туралы тұжырымдар нақты емес және нәтижесіз, стилистикалық және грамматикалық қателіктер, сондай-ақ практикалық шешімнің нәтижелерін өңдеуде дәлсіздіктердің болуы.	Тапсырма өрескел қателіктермен орындалды, сұрақтарға жауаптар толық емес, тұжырымдамалық материалдар мен дәлелдер нашар пайдаланылған.	Тапсырма орындалмады, қойылған сұрақтарға жауаптар жоқ, талдау материалдары мен құралдары пайдаланылмады. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.

Емтихан билеттері 3 сұрақтан тұрады. Дұрыс орындалған тапсырмалар үшін ең көбі-100 балл, оның ішінде бірінші сұраққа – 33 балл, екінші сұраққа-33 балл, үшінші сұраққа - 34 балл

